

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/46/2025
Identifikačné číslo spisu:	6120249939
Dátum vydania rozhodnutia:	08.09.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6120249939.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Home Credit Slovakia, a.s., Piešťany, Teplická 7434/147, IČO: 36 234 176, zastúpenej spoločnosťou Advokátska kancelária GOLIAŠOVÁ GABRIELA s. r. o., Trenčín, 1. mája 173/11, IČO: 47 234 679, proti žalovanej D. C., narodenej XX. A. XXXX, X. X., L. Z. XXXX/XX, zastúpenej advokátskou kanceláriou WEBBER LEGAL, s.r.o., Prešov, Duchnovičovo námestie 1, IČO: 50 680 552, o zaplatenie 5.937,12 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 24Csp/79/2020, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 22. septembra 2022 sp. zn. 9CoCsp/40/2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Žiline z 22. septembra 2022 sp. zn. 9CoCsp/40/2022 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok Okresného súdu Martin (ďalej len „súd prvej inštancie“) z 26. apríla 2022, č. k. 24Csp/79/2020-235 (výrok I.), ktorým súd prvej inštancie uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni do troch dní od právoplatnosti rozsudku sumu vo výške 5.937,12 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy vo výške 5.639,60 eura od 28. júna 2019 do zaplatenia a žalobkyni priznal proti žalovanej náhradu trov konania v celom rozsahu v zmysle § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

1.1. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozhodnutia po skutkovej stránke uviedol, že žalobkyňa sa žalobou domáhala zaplatenia žalovanej sumy s príslušenstvom titulom nevrátenia úveru vo výške 5.810 eur, ktorý žalovanej poskytla. Prvoinstančný súd rozsudkom z 24. novembra 2020, č. k. 24Csp/79/2020-132 (v poradí prvým) žalobu zamietol, nakoľko za nesporné považoval skutkové tvrdenie žalovanej, že žalobkyňa jej úver v tvrdenej výške neposkytla. Uznesením z 30. septembra 2021, č. k. 9CoCsp/28/2021-195, Krajský súd v Žiline na odvolanie žalobkyne rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie, za účelom vyhodnotenia jednotlivých dôkazov a žalobkyňou opísaného skutkového stavu v žalobe.

1.2. Súd prvej inštancie pri novom konaní a rozhodovaní prihliadol na skutkové tvrdenia, ktoré

žalobkyňa uviedla v odvolacom konaní. Vykonala dokazovanie uzavretou zmluvou o úvere a prílohou k nej, výpisom z úverového účtu žalovanej, obchodnými podmienkami žalobkyne a listinami súvisiacimi so skúmaním schopnosti žalovanej splácať poskytnutý úver. Konštatoval, že medzi stranami sporu nebolo sporné, že dňa 19. septembra 2018 žalobkyňa ako veriteľ uzavrel so žalovanou ako dlžníčkou zmluvu o úvere, predmetom ktorej bol úver vo výške 5.810 eur, ktorý mal byť prevedený na špeciálny účet žalobkyne a použitý na úhradu iných dlhov žalovanej, ktorý sa zaviazala vrátiť 84 mesačnými splátkami vo výške po 115,27 eura. Medzi stranami sporu rovnako nebolo sporné, že súčasťou uzavretej zmluvy o úvere bola aj príloha č. 1, podľa ktorej žalobkyňa časť poskytnutého úveru vo výške 5.549 eur použije na úhradu iných dlhov žalovanej uvedených v tejto prílohe a časť úveru vo výške 261 eur prevedie na bežný účet žalovanej v banke. Z výpisu z uvedeného špeciálneho účtu žalobkyne prvoinštančný súd zistil, že žalobkyňa poskytla žalovanej úver spôsobom, vyplývajúcim z prílohy č. 1 uzavretej zmluvy o úvere. Z výpisu z jej úverového účtu napokon zistil aj to, že žalovaná žalobkyni nevrátila časť poskytnutého úveru vo výške žalovanej sumy, pozostávajúcej z nevrátenej istiny vo výške 5.639,60 eura a z úroku vo výške 297,52 eura. Súd prvej inštancie nezistil, že by žalobkyňa pri skúmaní schopnosti žalovanej splácať poskytnutý úver nepostupovala s odbornou starostlivosťou. Žalobkyňa doplnením svojich skutkových tvrdení o skúmaní jej schopnosti splácať predmetný úver žalobu nezmenila, toto doplnenie bolo potrebné považovať len za prostriedok procesného útoku a procesnej obrany vo vzťahu k tvrdeniam žalovanej, že túto jej schopnosť žalobkyňa neskúmala, prípadne pri jej skúmaní nepostupovala s odbornou starostlivosťou. Žalobkyňa predložila interný dokument o skúmaní bonity, úverovú správu z registrov dlžníkov a výpis z bežného účtu žalovanej z banky. Z týchto listín súd prvej inštancie zistil, že žalobkyňa zisťovala údaje o príjmoch žalovanej, výdavkoch a rodinnom stave a prihliadala na údaje z príslušnej databázy alebo registra, pričom považoval skúmanie schopnosti žalovanej splácať poskytnutý úver za dostatočné, pričom žalovaná neuviedla žiadne konkrétne dôvody, pre ktoré by malo byť toto skúmanie považované za „nie s odbornou starostlivosťou“. Dospel k záveru, že žaloba je dôvodná a v celom rozsahu jej preto vyhovel. Spolu s nárokom na zaplatenie žalovanej sumy priznal žalobkyni aj nárok na zaplatenie úroku z omeškania z nevrátenej istiny poskytnutého úveru odo dňa nasledujúceho po uplynutí jej predčasnej splatnosti. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP.

2. Odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol, že pri rozhodovaní vychádzal zo skutkového stavu tak, ako ho zistil súd prvej inštancie a odvolanie žalovanej posúdil ako nedôvodné. Pokiaľ žalovaná poukazovala na to, že prostriedky procesného útoku žalobkyne o spôsobe použitia poskytnutého úveru boli predložené neskoro - až v odvolacom konaní, ako aj listiny na ich preukázanie, v dôsledku čoho sa jedná o nepripustné novoty, odvolací súd zdôraznil, že spôsob použitia poskytnutého úveru (časť na úhradu záväzkov a časť prevedená bezhotovostne) vyplynul už z listín predložených žalobkyňou v prvoinštančnom konaní a to najmä z predloženej zmluvy, ktorej uzavretie žalovaná nespochybnila. Odvolací súd mal za to, že súd prvej inštancie v dostatočnej miere venoval svoju pozornosť skúmaniu, či žalobkyňa pri posudzovaní schopnosti žalovanej splácať úver postupovala s odbornou starostlivosťou a dospela k správne mu záveru, keď vychádzajúc z predložených listín (z interného dokumentu o skúmaní bonity, úverovej správy z registrov dlžníkov a z výpisu z bežného účtu) považoval skúmanie bonity žalovanej za dostatočné. Tieto listiny preukazujú, že žalobkyňa uniesla dôkazné bremeno svedčiacie o tom, že konala s odbornou starostlivosťou. Odvolací súd v tomto smere doplnil, že zo Zmluvy o spotrebiteľskom úvere z 19. septembra 2018 vyplynulo, že časť úveru slúžila k úhrade záväzkov, medzi ktorými boli aj záväzky voči žalobkyni z iných zmlúv ako to vyplýva z listiny - Príkaz k úhrade, predloženej žalobkyňou k vyjadreniu k odporu žalovanej. Z uvedeného je preto zrejmé, že pri podpisovaní zmluvy žalovaná voči žalobkyni nevystupovala ako nový klient, žalobkyňa mala dostatočný záber informácií o žalovanej a okrem iných ukazovateľov, žalobkyňa poznala aj predošlú platobnú disciplínu žalovanej. Odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie postupom podľa § 387 ods. 1, 2 CSP potvrdil ako vecne správne, majúce za to, že súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia riadnym spôsobom uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal stanoviská procesných strán, výsledky vykonaného dokazovania a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávany prípad a z ktorých vyvodil svoje právne závery, ktoré zároveň v súlade s ust. § 220 CSP zdôvodnil. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP, § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP tak, že úspešnej žalobkyni náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, nakoľko jej trovy zo spisu nevyplyvajú.

3. Proti uvedenému rozsudku žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) podala dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala v prvom rade z ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Tvrdila, že odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Konkrétne tým, že ešte pred vydaním napadnutého rozsudku vydal uznesenie, ktorým zrušil rozsudok Okresného súdu Martin z 24. novembra 2020, č. k. 24Csp/79/2020-132, ktorým súd prvej inštancie zamietol žalobu žalobkyne v celom rozsahu z dôvodu, že žalobkyňa v konaní nepreukázala základnú podmienku dôvodnosti žaloby, a to samotné poskytnutie úveru, respektíve rozsah, v akom bol poskytnutý. Žalovaná namietala, že z odôvodnenia uznesenia Krajského súdu v Žiline je zrejmé, že odvolací súd vychádzal nie z uplatnených prostriedkov procesného útoku žalobkyne a uplatnených prostriedkov procesnej obrany žalovanej, ale z nikým netvrdeného obsahu zmluvy o spotrebiteľskom úvere uzavretej dňa 19. septembra 2018 medzi žalobkyňou ako veriteľom a žalovanou ako spotrebiteľom, konal tak v rozpore s ustanovením § 150 CSP. Podľa názoru žalovanej súd prvej inštancie správne vo svojom skoršom rozhodnutí vychádzal z toho, že bolo nesporné, že žalobkyňa ako veriteľ neposkytla žalovanej ako spotrebiteľovi spotrebiteľský úver (len uzatvorenie zmluvy o spotrebiteľskom úvere neznamená aj reálne poskytnutie finančných prostriedkov, uzavretie zmluvy o spotrebiteľskom úvere má za následok iba záväzok veriteľa poskytnúť spotrebiteľovi finančné prostriedky). Odvolací súd ale vo svojom zrušujúcom uznesení spochybnil tento sporný skutkový stav, ku ktorému mala niesť dôkazné bremeno žalobkyňa, pričom prihliadal na nezákonné novoty žalobkyne uplatnené v odvolacom konaní. Žalovaná mala za to, že odvolací súd nezákonným spôsobom zrušil skorší rozsudok súdu prvej inštancie, ktorý žalobu pôvodne zamietol, a preto rozhodnutie napadnutého rozsudku Okresného súdu Martin z 26. apríla 2022 sp. zn. 24Csp/79/2020 je založené na takých prostriedkoch procesného útoku, ktoré boli vykonané v rozpore s požiadavkou správneho procesného postupu a ktorý tak znemožnil žalovanej, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (bod II.1 dovolania).

3.1. V bode II.2 dovolania žalovaná namietala svojvoľnosť a arbitrárnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu tvrdiac, že nemá oporu v platnom právnom stave, a ako taký je nepreskúmateľný. Uviedla, že povinnosť žalobkyne ako veriteľa skúmať bonitu žalovanej ako spotrebiteľa upravovali v čase uzatvárania zmluvy (1) zákon č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, a to v § 7 odsek 1 až 42, ako aj v ustanovení § 11 odsek 2 a (2) opatrenie Národnej banky Slovenska č. 10/2017 zo 14. novembra 2017, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o posúdení schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver v znení neskorších predpisov. Žalovaná namietala, že súd prvej inštancie, ale ani odvolací súd žiadne z týchto ustanovení na prejednávajúcu vec neaplikovali, čím nesprávnym procesným postupom znemožnili žalovanej, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Odhliadnuc od uvedeného, teda bez ohľadu na to, či vo veci je potrebné aplikovať ustanovenia ods. 19 až 23 § 7 zákona o spotrebiteľských úveroch, z obsahu spisu podľa názoru žalovanej jednoznačne a bez akýchkoľvek pochybností vyplýva, že žalobkyňa ako pôvodný veriteľ neunesla bremeno tvrdenia ani dôkazné bremeno k tomu, že by splnila predpoklady uvedené v ustanovení § 7 ods. 1 až 18 a § 7 ods. 26 až 42 o spotrebiteľských úveroch, čo neumožňovalo žalobkyňu ako pôvodnému veriteľovi vyhlásiť predčasnú splatnosť spotrebiteľského úveru a neoprávňovalo žalobkyňu ako veriteľa na riadne úroky, a to z dôvodu sankcie uvedenej v ustanovení § 11 ods. 2 zákona o spotrebiteľských úveroch. Odvolací súd napriek tomu mal za to, že žalobkyňa podľa obsahu spisu celkom jednoznačne uniesla dôkazné bremeno svedčiace o tom, že konala s odbornou starostlivosťou, a priznal jej celé žalobou požadované plnenie, teda vrátane riadnych úrokov a vychádzajúc z predpokladu, že spotrebiteľský úver bol platne zosplatnený. Žalovaná mala za to, že výklad súdu je tak zjavne neudržateľný a svojvoľný, nemajúci žiadnu, nie to ešte presvedčivú oporu ani v skutkovom ani v právnom stave; dovolaciemu súdu navrhla, aby napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na nové rozhodnutie.

4. Žalobkyňa sa k dovolaniu písomne nevyjadrila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 26. septembra 2023 sp. zn. 4Cdo/48/2023 dovolanie žalovanej ako procesne neprípustné odmietol. K dovolacej námietke odňatia možnosti konať pred súdom v súvislosti s kasačným uznesením odvolacieho súdu uviedol, že na túto námietku nemohol prihliadnuť,

pretože nesmeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorý je napadnutý dovolaním, ale proti predchádzajúcemu právoplatnému uzneseniu, vo vzťahu ku ktorému dovolanie ani nie je prípustné. Námietku nepreskúmateľnosti hodnotenia splnenia povinnosti konať s odbornou starostlivosťou najvyšší súd nepovažoval za dôvodnú, zosumarioval hodnotenie krajského súdu a konštatoval, že toto odôvodnenie spĺňa náležitosti vyplývajúce z § 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP. Námietku neaplikovania sťažovateľkou označených ustanovení (teda nesprávnosť právneho posúdenia veci) považoval dovolací súd za irelevantnú vo vzťahu k ňou uplatňovanému dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP (nesprávny procesný postup znemožňujúci uplatňovanie procesných práv v rozsahu porušenia práva na spravodlivý proces). Ani prípadné zistené nesprávne právne posúdenie totiž nezakladá vadu podľa § 420 písm. f) CSP, ale len podľa § 421 CSP, čo sťažovateľka dovolaním neuplatnila.

6. Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) zo 07. novembra 2024 sp. zn.II. ÚS 530/2024-25 bola ústavná sťažnosť žalovanej/sťažovateľky ohľadom namietaného porušenia práva na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie napadnutým uznesením najvyššieho súdu prijatá na ďalšie konanie.

6.1. Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom z 12. februára 2025 sp. zn. II. ÚS 530/2024-39 uznesenie najvyššieho súdu do dňa 26. septembra 2023 sp. zn. 4Cdo/48/2023 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, konštatujúc, že ním došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie. Blížšie uviedol, že súd rozhodujúci v spotrebiteľskej veci je povinný (ex offio) sa vysporiadať so všetkými konkrétnymi okolnosťami prípadu a v rámci rozhodnutia spotrebiteľovi odôvodniť, prečo preskúmanie jeho bonity veriteľom bolo/nebolo v súlade nielen so slovenskými právnymi predpismi, ale aj normami európskeho práva. Vychádzajúc z myšlienky, že spotrebiteľ nedisponuje potrebnými znalosťami a skúsenosťami na posúdenie jeho možnosti a schopnosti splácať úver v čase jeho poskytnutia, nemožno očakávať ani to, že tieto skúsenosti zrazu nenadobudne v priebehu súdneho konania. Odôvodnenie preto musí zodpovedať tomuto základnému predpokladu - spotrebiteľ by mal z rozhodnutia pochopiť aspoň v základoch, čo a prečo veriteľ zisťoval, čo zistil, ako sa s tými skutočnosťami vysporiadal a napokon či to urobil správne, a preto mu mohol úver poskytnúť. Najvyšší súd Slovenskej republiky sa v napadnutom rozhodnutí nevysporiadal s tým, či takýto prieskum nižšie súdy v posudzovanej veci vykonali; v rámci opätovného rozhodovania vo veci má preto preskúmať a riadne odôvodniť svoje rozhodnutie vo vzťahu k povinnosti nižších súdov odôvodniť nimi vykonaný ex offio prieskum splnenia povinnosti žalobkyne zavŕšenej nie nahliadaním do príslušnej databázy, ale zamedzením poskytnutia úveru sťažovateľke pre prípad jej nedostatočnej schopnosti úver splácať podľa čl. 8 smernice (rozsudok Súdného dvora vo veci C-679/18, bod 20: „... cieľom uvedenej povinnosti je v súlade s odôvodnením 26 tejto smernice posilniť zodpovednosť veriteľa a zabrániť poskytnutiu nebonitného spotrebiteľského úveru.“; rozsudok Súdného dvora vo veci C-58/18, bod 40: „... cieľom povinnosti ohodnotiť úverovú bonitu spotrebiteľa je posilniť zodpovednosť veriteľa a zabrániť poskytnutiu nebonitného spotrebiteľského úveru.“; zvýraznenie pridané ústavným súdom, pozn.). Z citovaného rozhodnutia ústavného súdu bola zverejnená právna veta v zmysle ktorej je „Súd rozhodujúci vo veci je povinný (ex offio) sa vysporiadať so všetkými konkrétnymi okolnosťami prípadu a v rámci rozhodnutia spotrebiteľovi odôvodniť, prečo preskúmanie jeho bonity veriteľom bolo/nebolo v súlade nielen so slovenskými právnymi predpismi, ale aj normami európskeho práva. Ak vychádzame z myšlienky, že spotrebiteľ nedisponuje potrebnými znalosťami a skúsenosťami na posúdenie jeho možnosti a schopnosti splácať úver v čase jeho poskytnutia, potom nemožno očakávať ani to, že tieto skúsenosti zrazu nenadobudne v priebehu súdneho konania. Odôvodnenie preto musí zodpovedať tomuto základnému predpokladu - spotrebiteľ by mal z rozhodnutia pochopiť aspoň v základoch, čo a prečo veriteľ zisťoval, čo zistil, ako sa s tými skutočnosťami vysporiadal a napokon či to urobil správne, a preto mu mohol úver poskytnúť“.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie

žalovanej je dôvodné a preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

8. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

9. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov.

13. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

14. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď 3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017). So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľky, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do jej práva na spravodlivý

proces.

15. V danom prípade žalovaná v súvislosti s vytýkanou vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP namietala nedostatočnosť odôvodnenia, jeho nepresvedčivosť a to, že sa riadne nevysporiadal s jej námietkami.

16. Z obsahu spisového materiálu vyplýva, že žalovaná súčasťou svojich odvolacích námietok učinila aj to, že súd prvej inštancie neaplikoval pri svojom rozhodovaní ustanovenie § 7 ods. 24 zákona o spotrebiteľských úveroch, ktoré bolo pritom kľúčové pre posúdenie toho, či a akým spôsobom mal veriteľ skúmať úverovú bonitu žalovanej pri poskytovaní úveru. Povinnosť posúdiť úverovú bonitu spotrebiteľa je v našom právnom poriadku zakotvená v § 7 zákona o spotrebiteľských úveroch, pričom ide o transpozíciu čl. 8 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (ďalej len „smernica“). Podľa tohto ustanovenia je veriteľ pred uzavretím zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo pred zmenou tejto zmluvy spočívajúcej v navýšení spotrebiteľského úveru povinný posúdiť s odbornou starostlivosťou schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver, pričom berie do úvahy najmä dobu, na ktorú sa poskytuje spotrebiteľský úver, výšku spotrebiteľského úveru, príjem spotrebiteľa a prípadne aj účel spotrebiteľského úveru. Dôkazné bremeno pri overení toho, či si veriteľ splnil túto zákonnú povinnosť, je na strane veriteľa (pozri § 7 ods. 16 písm. b) za bodkočiarkou zákona o spotrebiteľských úveroch). Splnenie tejto povinnosti je však potrebné vnímať vo všetkých aspektoch súvisiacich s poskytovaním úveru.

18.1. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom zrušujúcom rozhodnutí v preskúmvanej veci (bližšie viď bod 6.1. tohto rozhodnutia) uviedol, že „...povinnosť veriteľa posúdiť pred uzavretím zmluvy úverovú bonitu je pre spotrebiteľa nepochybne viac než podstatná, pretože chráni spotrebiteľa pred rizikami nadmerného zadlženia a platobnej neschopnosti [pozri rozsudok Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) LCL Le Crédit Lyonnais SA proti Fesihovi Kalhanovi z 27. marca 2014, C-565/12, bod 42]. Súdny dvor citovanú smernicu vykladá tak, že „existuje nezanedbateľné nebezpečenstvo, že sa spotrebiteľ najmä z dôvodu nevedomosti nebude dovoľávať právnej normy určenej na jeho ochranu (rozsudok z 21. apríla 2016, Radlinger a Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, bod 65, ako aj citovaná judikatúra)“ (rozsudok Súdneho dvora OPR-Finance s.r.o. proti GK z 5. marca 2020, C-679/18, bod 22). Zjednodušene povedané, v mnohých prípadoch je dlžník len laik, ktorý má predstavu o tom, koľko si chce požičať, ale veriteľ je ten, kto má odborné skúsenosti a vedomosti, a vie preto vyhodnotiť aj to, koľko si klient požičať môže, aby to vedel splácať, a právny predpis k tomu v zásade normuje aj metodiku a nástroj na báze vstupných údajov pre konkrétny výpočet (§ 7 ods. 20 a 41 zákona o spotrebiteľských úveroch)....Práve s ohľadom na dôležitosť tejto povinnosti sú prísne aj sankcie, ktoré postihujú veriteľa, ktorý túto svoju povinnosť zanedbá (§ 11 ods. 2 zákona o spotrebiteľských úveroch) - v prípade porušenia povinnosti konať s odbornou starostlivosťou nie je veriteľ oprávnený vyžadovať jednorazové splatenie úveru a v prípade hrubého porušenia tejto povinnosti sa taký úver považuje za bezúročný a bezpoplatkový. Za hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch sa považuje posudzovanie schopnosti splácať úver veriteľom bez akýchkoľvek údajov o príjmoch, výdavkoch a rodinnom stave spotrebiteľa alebo bez prihladenia na údaje z príslušnej databázy alebo registra na účely posudzovania schopnosti veriteľa splácať spotrebiteľský úver. Za hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch sa považuje aj porušenie § 7 ods. 19 až 42 zákona o spotrebiteľských úveroch“.

18.2. Podľa § 7 ods. 17 písm. b) zákona o spotrebiteľských úveroch sa vynaložením odbornej starostlivosti rozumie, že veriteľ posúdi schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver s ohľadom na získané informácie o spotrebiteľovi.

18.3. Z doposiaľ uvedeného vyplýva, že mohlo by sa zdať, že postačuje, ak veriteľ preukáže, že nahliadol do príslušných registrov a vyžiadal si od spotrebiteľa a ďalších orgánov príslušné podklady. Je ale zrejmé, že na to, aby bolo možné hovoriť o odbornej starostlivosti, je potrebné preukázať aj odbornosť samu - teda preukázať aj to, že bola platobná schopnosť posúdená správne (boli vyhodnotené

všetky údaje a správnym spôsobom bolo na nich prihladené). Zhromaždenie podkladov bez ich správneho a odborného posúdenia by totiž nenaplnilo cieľ, ktorý zavedenie takej povinnosti veriteľa sledovalo - chrániť spotrebiteľa pred nadmernou zadlženosťou a platobnou neschopnosťou.

18.4. Napokon je tu aj ďalší aspekt procesu poskytovania úveru, na ktorý je súd povinný prihliadať na účely posúdenia, či veriteľ konal s odbornou starostlivosťou, a to či na základe odborného posúdenia mal byť úver poskytnutý. Napriek prieskumu zo strany veriteľa sa môže stať (a je zrejme, že sa aj stáva), že dlžník úver splácať nebude. V takom prípade je potrebné vyhodnotiť, či sa tejto situácii nedalo predísť jednoducho tým, že by veriteľ úver nebol poskytol. Ak totiž veriteľ klientovi úver neposkytne, klient síce finančné prostriedky nezíska, ale ani nič nestratí. V prípade omeškania so splátkami, naopak, nielenže musí poskytnuté prostriedky vrátiť, ale suma sa (častokrát výrazne) navyšuje o úroky, zmluvné pokuty a ďalšie poplatky, na ktoré má veriteľ nárok (ak ho má). Aj na platobnej neschopnosti dlžníkov teda môže veriteľ „zarobiť“, a preto je potrebné vyhodnocovať, či platobnú schopnosť dlžníka mohol už pri poskytovaní úveru racionálne predpokladať alebo nie - jednoducho povedané, či neposkytol úver napriek tomu, že bolo už na začiatku zrejme, že ho dlžník nebude vedieť splácať. Uvedené platí napriek tomu, že tieto aspekty poskytovania úveru nevyplyvajú z doslovného znenia § 7 ods. 17 písm. b) zákona o spotrebiteľských úveroch. Jednak je potrebné vziať do úvahy slovíčko „najmä“ v § 7 ods. 17 zákona o spotrebiteľských úveroch a jednak je potrebné prihliadať na účel a cieľ čl. 8 smernice, ktorým je nielen ochrana samotného spotrebiteľa, ale aj posilnenie zodpovednosti veriteľa a zabránenie poskytnutiu nebonitného spotrebiteľského úveru (rozsudok Súdneho dvora CA Consumer Finance z 18. decembra 2014, C-449/13, bod 43; zvýraznenie pridané ústavným súdom, pozn.). Podľa bodu 26 odôvodnenia smernice by členské štáty mali prijať vhodné opatrenia na podporu zodpovedných postupov počas všetkých fáz úverového vzťahu, berúc do úvahy osobitný charakter svojho trhu s úvermi, „... Najmä na rozvíjajúcom sa trhu s úvermi je dôležité, aby veritelia neposkytovali úvery nezodpovedne alebo bez predchádzajúceho posúdenia úverovej bonity a aby členské štáty vykonávali potrebný dohľad na vyvarovanie sa takémuto správaniu a aby stanovili potrebné opatrenia na sankcionovanie veriteľov v takýchto prípadoch.“ Povinnosť posúdiť úverovú bonitu klienta (akokoľvek správne) by nedávala zmysel, ak by mohol veriteľ poskytovať úvery aj napriek negatívnym výsledkom posúdenia bonity klienta - posúdenie sa predsa vykonáva preto, aby sa zamedzilo poskytovaniu úverov nebonitným klientom. Podľa čl. 23 smernice sú členské štáty povinné stanoviť pravidlá o sankciách za porušenie vnútroštátnych ustanovení prijatých na základe smernice a sú povinné prijať všetky potrebné opatrenia, aby zabezpečili ich vykonávanie. Ustanovené sankcie pritom musia byť účinné, primerané a odrádzajúce. Taká sankcia, ktorá by veriteľovi hrozila len v prípade nenahliadnutia do príslušných registrov či v prípade úplnej ignorancie akýchkoľvek podkladov nevyhnutných na posúdenie úverovej bonity klienta, by bola zjavne v rozpore s účelom a cieľom smernice a nebolo by ju možné považovať ani za účinnú, ani za primeranú a ani za odrádzajúcu. V štádiu súdneho konania sa dlžník nachádza opäť v pozícii toho slabšieho - dokonca aj právne zastúpený (pozri rozsudok Súdneho dvora Froukje Faber proti Autobedrijf Hazet Ochten BV zo 4. júna 2015, C-497/13, bod 47). Práve s poukazom na znevýhodnené postavenie spotrebiteľa preto Súdny dvor zdôrazňuje povinnosť vnútroštátneho súdu skúmať ex offo porušenie niektorých ustanovení spotrebiteľského práva (napríklad rozsudok Súdneho dvora Radlinger a Radlingerová, už citovaný, bod 62). Tento prístup sa pritom neaplikuje len pri prieskume neprijateľnosti zmluvných podmienok, ale súd je povinný ex offo skúmať aj dodržanie povinnosti veriteľa konať s odbornou starostlivosťou pri prieskume úverovej bonity klienta [„... účinná ochrana spotrebiteľa by sa nedala dosiahnuť, keby vnútroštátny súd nebol povinný, hneď ako disponuje na tento účel potrebnými informáciami o právnych a skutkových okolnostiach, preskúmať ex offo dodržanie povinnosti veriteľa stanovenej v článku 8 uvedenej smernice (pozri analogicky rozsudok z 21. apríla 2016, Radlinger a Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, body 66 a 70).“ (rozsudok Súdneho dvora OPR-Finance s.r.o. proti GK, už citovaný, bod 23)].

18.5. Podľa čl. 288 tretieho odseku Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“) smernica zaväzuje všetky členské štáty, ktorým je určená, pokiaľ ide o výsledok, ktorý má byť dosiahnutý, pričom ponecháva vnútroštátnym orgánom právomoc, pokiaľ ide o formu a prostriedky. Platí, že smernica sama osebe nemôže zakladať povinnosti jednotlivcovi, takže sa na smernicu ako takú proti nemu nemožno odvolávať (rozsudok Súdneho dvora Dominguez z 24. januára 2012, C-282/10, bod 37).

To však nemení nič na tom, že povinnosť členského štátu prijať všetky opatrenia potrebné na dosiahnutie výsledku stanoveného smernicou je záväznou povinnosťou, ktorú stanovuje čl. 288 tretí odsek ZFEÚ a samotná smernica. Táto povinnosť prijať všetky všeobecné alebo osobitné opatrenia je záväzná pre všetky orgány členských štátov vrátane súdnych orgánov v rámci ich právomocí (rozsudok Súdneho dvora Commune de Mesquer z 24. júna 2008, C-188/07, bod 83). Povinnosť posúdiť ex offio dodržanie povinnosti veriteľa konať s odbornou starostlivosťou pri prieskume úverovej bonity klienta predstavuje procesnú požiadavku, ktorá neplatí pre jednotlivcov, ale pre súdne orgány (pozri analogicky rozsudok Súdneho dvora Kušionová z 10. septembra 2014, C-34/13, bod 67, ako aj rozsudok Finanmadrid EFC z 18. februára 2016, C-49/14, bod 35). Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora sú vnútroštátne sudy pri uplatňovaní vnútroštátneho práva povinné vykladať ho v čo najväčšej možnej miere s ohľadom na znenie a účel smernice tak, aby sa dosiahol ňou sledovaný výsledok, a takto konať v súlade s čl. 288 tretím odsekom ZFEÚ. Táto povinnosť konformného výkladu vnútroštátneho práva je totiž vnútorne spätá so systémom ZFEÚ, keďže umožňuje vnútroštátnym súdom v rámci ich právomocí zaistiť úplnú účinnosť práva únie pri rozhodovaní o sporoch, ktoré im boli predložené (rozsudok Súdneho dvora Dominguez, vyššie citovaný, bod 24).

19. Vychádzajúc z uvedeného (predovšetkým pod bodmi 6., 6.1, 16. až 18.5. tohto rozhodnutia) dovolací súd uzatvára, že za stavu, kedy mali byť predmetom posúdenia v rámci odvolacieho prieskumu všetky okolnosti majúce rozhodujúci význam pre záver o (ne)dôvodnosti uplatneného nároku, pričom odvolací súd si túto svoju povinnosť riadne nesplnil (skúmať a vyhodnotiť platobnú schopnosť spotrebiteľa/dlžníka) nezostávalo nič iné, ako napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Sudy nižších inštancií sa v súvislosti s posudzovaním bonity dlžníka nemôžu uspokojiť len s tým (tvrdením), že veriteľ bonitu klienta skúmal v zmysle svojho interného dokumentu a že nahliadol do úverových registrov dlžníka, oboznámil sa s jeho príjmom, výdavkami, rodinným stavom a výpisom z bežného účtu, ale dôkazné bremeno ho zaťažuje až do tej miery, že musí preukázať ako bonitu dlžníka vyhodnotil, pričom takéto vyhodnotenie nesmie byť len formálne. Z hodnotiaceho úsudku musí byť zrejmé, prečo veriteľ dlžníkovi úver (ne)poskytol. Vo veci konajúci súd je preto povinný v ďalšom konaní sa s argumentáciou prednesenou žalovanou riadne zaoberať a vysporiadať, a to uvedením konkrétnych dôvodov na prijatie alebo odmietnutie jej argumentov. Ak súd argument odmietne, musí ho v odôvodnení rozhodnutia buď vyvrátiť, alebo spochybníť, prípadne vysvetliť, z akého dôvodu uvedený argument nie je právne relevantný. Všeobecné konštatovanie odvolacieho súdu obsiahnuté založené na odmietnutí argumentácie odvolateľky bez akéhokoľvek náležitého vysvetlenia nemožno označiť inak ako arbitrárne. Čím dôkladnejšia a podrobnejšia je argumentácia sporovej strany, tým dôkladnejšie musí byť aj odôvodnenie súdu, ktorým predložené argumenty spochybňuje alebo vyvracia (k tomu porovnaj nález ústavného súdu z 24. apríla 2024 sp. zn. IV. ÚS 578/2023-66).

20. Dovolanie žalovanej za danej procesnej situácie aká nastala v prejednávanej veci bolo nielen procesne prípustné (§ 420 písm. f) CSP), ale tiež dôvodné (§ 431 CSP), lebo v ňom opodstatnene namietala, že odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil ako strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Z dôvodu, že konanie bolo zaťažené vytýkanou vadou podľa § 420 písm. f) CSP, pre ktorú bolo potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť, dovolací súd sa už ďalej nezaoberal ani ďalšími žalovanou prezentovanými námietkami.

21. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd Slovenskej republiky v súlade s predmetnými ustanoveniami zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

22. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455

CSP).

23. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.